

Évközi 22. vasárnap

Jer 20,7-9

„Rászedtél, Uram!”

Rászedtél, Uram! S én hagytam, hogy rászedj. Erősebb voltál nálam és legyőztél. Nevetségessé váltam napról napra: Aki csak lát, mind kicsúfol. Ahányszor csak beszélek, azt kell kiáltanom, azt kell hirdetnem: „Erőszak! Romlás!” Az Úr szava így mindennap gyalázatomra vált és csúfságomra. Már azt gondoltam: Nem törődöm veled, nem beszélek többé a nevében. De ilyenkor mintha tűz gyúlt volna szívemben, és átjárta minden csontomat. S ha megfeszítettem erőmet, hogy ellenálljak, belefáradtam és nem tudtam elviselni.

Jeremiás próféta hosszú működése tele volt konfliktusokkal. Bár előkelő származású volt, mégis Jeruzsálem vezetőivel, papokkal és királlyal kell szembefordulnia Isten nevéért és prófétai megbízatásának teljesítése miatt. Hosszú működése alatt különböző politikai és vallási mozgalmakat kellett megtapasztalnia. Ezek közben ő volt az állandó ellenzék. A hiteles vallásosságért állandóan küzdenie kellett éppen úgy, mint kortársainak, Szofoniás, Habakuk, Náhum és Ezekiel prófétáknak is. Szolgálatának első szakasza (Kr. e. 627–626) Joziás király reformjáig (621) tart, akinek uralkodása alatt keveset szólt meg. De annál többet Jójakim idején, amikor a vallási megújulás, amelyet deuteronomista reformként szokás emlegetni, vallási elbizakodottsághoz és fatális hithez vezetett. Az udvari köröket ért prófétai kritikára a király és környezete durva üldözéssel és megfélemlítéssel válaszol. Működésének második szakasza (Kr. e. 605–598) az üldözések és szenvedések korszaka a próféta számára, akivel szemben a vallási pártok csapdájába került király egyre erőszakosabban lép fel. Jeremiás életrajzi eseményeit titkára, Báruk próféta jegyezte le. Tőle származik a próféta szenvedéseinek megírása is, melyek Jeruzsálem ostromának idejére (Kr. e. 588–587) esnek. Jeremiás egyediségét jól jellemzi a vallomások szakasza, amely a próféta belső kétségeit tárja az olvasó elé. Egyrészt töretlen elkötelezettsége prófétai meghívása iránt, másrészt mélységes Isten ellen lázadó keserőséggel írja meg emberi érzéseit. Ez a szakasz emlékeztet a panaszszóltárok stílusára. Istent vádoló kifejezései a „rászedtél”, „legyőztél” az izraeli szerelmes lírából való szavak, amellyel a megcsalt szerető és meggyalázott leány vádolja elcsábítóját. Ezeknek a kifeje-

zéseknek Jahvéra való alkalmazása szokatlan, de jól jellemzi Jeremiás végső elkeseredését, ugyanakkor bizalmát is. A zoltárokban is tetten érhető az imádkozó zoltáros szív-kiöntése, amely gyakorta istenellenes vádakban nyilvánul meg. Ennek a szerepe, a mélységes felháborodás illusztrálása mellett a végén a megerősített Isten iránti bizalom erőteljes kifejezése.

Jeremiás dilemmája minden küldetést vállaló vallásos ember dilemmája, keserősége pedig a prófétai küldetés nehézségére világít rá. Ezt a keserőséget csak azok élik át, akik attól a vallási közösségtől kapják a megvetést, amelyet éppen ők akarnak megjavítani. Ezt a dilemmát élte meg Pál apostol is, amint ezt megfogalmazta a 1Kor 9,16-ban. *„Mert ha hirdetem az evangéliumot, nincs miért dicsekednem, hiszen kényszer alatt vagyok. Jaj nekem ugyanis, ha nem hirdetem az evangéliumot.”* Pál konfliktusa minden későbbi keresztény reformer konfliktusa. Sőt ezt a konfliktust a keresztény egyház is megélte az első keresztényüldözés idején, amikor a jó cselekedet nem a jutalmát, hanem a büntetését nyerte el. Ez a következők annyira szokatlan, hogy természetes módon istenellenes lázadásra készíti azt, aki ezt átéli. De Jeremiás és Pál esetében, sőt Jézus Getszemáni-kerti gyötrelmének idején is, az Isten iránti elkötelezettség győz az emberi sértettség és fájdalom felett. Ez emeli etikai csúcsra a szenvedő prófétát és a gyötrődő apostolt is. Ez a fordulópontja a vallásosság végleges elmélyülésének, amennyiben Isten mellett dönt valaki, vagy a vallási cinizmusnak, amennyiben a kudarc hatására Isten és vallása ellen fordul a jó szándékú keresztény. Nem lehet ugyanis fél szívvel szolgálni. Ahogyan Kempis Tamás (1379–1471) megfogalmazta: *„Nem lehet egyszerre mienk a töviskorona és a harminc ezüstpénz is.”* Az erkölcsi jutalom maga az erény, és az erény megtartása nem jelenti, az emberi fájdalmak és gyötrelmek elkerülését. Sőt a következetes elkötelezettségnek, a megalkuvás nélküli hűségnek legtöbb esetben következménye az efféle gyötrellem.